

АЛЕКСАНДАР БЕЛОГРИЋ

УРОЂЕНИ ДАР

„Опет је тамо?” Кришић зирну на сат изнад радног стола и увери се да је осам прошло. Тај тип, Данга, долазио је сваког дана у осам. Презиме му је било Дангубић, али Кришић га је знао по надимку јер га је једном лакомислено примио у канцеларију, због чега се касније кајао. Тад је још био неискусан директор, дозвољавао је да га гњаве протуве које би умарширале непосредно са улице. Кад је, пре две године, на истуреном одељењу Универзитета *Транџекор* припремао пушкице за дипломски тест из предмета *Ойерайивни менаџмент брејнсјорминџа као маркејинџ објџазац реалноџ секјџора*, била му је већ обећана та фотеља у Социјалном. Једном приликом, на викендици председнице градског одбора СМП-а Зоране Дерић, кад им је Жужа Кобра донела коверту са пет хиљада у кешу, Зорана му је великодушно одбројала половину суме. Била је то провизија за Жужин новогодишњи концерт на Тргу ослобођења, концерт више него издашно плаћен из градске касе. Кришић је добро одрадио менаџерски посао за свирку и тиме се трајно умилио Дерићевој. Тог дана, на викендици, председница га је погладила по образу и рекла му да положи тест на *Транџекору*, да је то разрађена *варијантиа* и да га она има у виду за директорско место. Новчанице су пријатно шушкале у унутрашњем џепу и Кришић је у души осећао како је свет леп, како је он прави човек за социјално угрожене, како му подједнако добро иду *џимбилдинџ* и *брејнсјорминџ*, како је у стању да саслуша сваког невољника и увек предложи практично решење. Кад се Жужа Кобра тог дана одвезла својим *џранд чирокијем*, Зорана је дошетала до Кришића и прислонила му главу на бедра.

„Ускоро ће избори. Пред нама су велике ствари” – рекла му је. Била је десет година старија од њега, али имала је лепо извајане

ноге и уско скројену сукњу која је слутила на испуњење лудих снови. Избори су прошли и велике ствари почеле су да се дешавају.

Али сада је ту био тај тип, Данга, као проклетство које се окомило да му помрси конце. Парадирао је улицом сваког дана од осам до три. Новине су већ писале о њему. Претио је да ће почети штрајк глађу. Око рукава на надлактици ставио је жуту траку са натписом „мушкарац“.

„Ту је, пред улазом” – рече секретарица Дара пошто је завирила кроз прозор. Израз њеног лица одавао је мешавину гађења и саосећања. Саосећања са Кришићем.

Директор се заротира у фотељи и забаци ноге на сто. И поред тога, глас му је подрхтавао од гнева. „За све је крива она референткиња, како се зове... Олгица. Написала је препоруку за забрану приласка. На основу чега? Идиотизам! Можда је који пут опаучио жену... Па шта? То се дешава свима. Ево на пример ја... Али нема везе. Да се ја питам, Данга би имао право да виђа дете, и крај. Бар бих га скинуо с врата.”

Дара је добро знала да је тај гнев више представа него веродостојно расположење. „Директоре”, рече она деликатним тоном који је разоткривао трпеливост некога ко има више радног искуства. „Знате и сами да је комисија одлучивала. Утврђене су чињенице. Црно на бело.”

„Чињенице... Шта лупаш? Зајеби чињенице. Занима ме само како да га се отарасим. Ота-ра-сим! Јеси ли видела наслов у новинама? *Жуџа њрака због неопшасаног дирекџора*. Па ко је бре неотесан, матер му голаћку! Јачи новинар, серем му се на професију...” Схвативши да је претерао, он крајичком ока осмотри Дару. „Како неотесан?” – упита помирљивије. „Па примио сам га у канцеларију. Има толико људи, са већим невољама. Одвратни богаљ! Шта мислиш, да опет зовемо полицију?”

Секретарица слеже раменима. Са лица јој је нестао израз саосећања, али задржао се израз гађења. Гађења према Кришићу.

„Ма, зови Олгицу” – рече директор после краћег размишљања. „Да видим шта ту може да се уради.”

Са улице допре урлик, непријатно промукло крештање од којег су Кришића подилазили жмарци: „Вратите ми Марју. Дете је моје, моја крв. Вратите дете!”

Кришић се ухвати за главу, али управо у том тренутку zazво-ни телефон. На вези је била његова жена.

„Кад долазиш?” – питала је мазним гласом. „Треба да купимо карте за чартер до Лисабона. Понуда важи још данас.”

„Уђи на сајт и унеси број кредитне картице. Можеш ли нешто да урадиш сама?”

„Драги, знаш да не знам процедуру... Долазиш одмах после посла?”

Кришић се почеша по глави. „Изгледа да ћу морати на састанак у Округ...”

„Али драги...”

„Доћи ћу брзо, све ће бити сређено. Пуса!” Цмокнувши, он прекиде везу.

У канцеларију ступи Олгица. Израз њеног лица говорио је да није спремна на уступке.

„Овај се и данас дерња” – рече Кришић, показујући палцем ка прозору.

„Чујем, али ја сам ту немоћна. Зовите полицију, комуналце... Било кога. Нека га склоне.”

„Зашто још једном не разговарате са њим, са женом?” – рече Кришић наоко прибраним тоном. „Пустите га да виђа дете.”

„Можемо да разговарамо, али то није оно што он хоће. Он хоће да променимо решење.”

Кришић с муком уздахну. „Зашто је то тако тешко?”

„Зато што је комисија донела одлуку и суд је рекао своје. Зашто ви не разговарате с њим?”

Кришић није могао да поверује у оно што чује. „Ја да разговарам? Па за кога ме ти сматраш! Зато што смрди као твор, ето зашто. Ако ниси знала, он већ прича са мном, и то преко штампе. Рекао ми је да сам неотесан! Рекао је да су све чланице комисије жене које су се завериле против њега.”

„Којешта. Доказано је да је насилник. Жена је приложила лекарско уверење.”

„Приложила, приложила – само то знате” – рече Кришић кревељећи се. „И шта тамо пише? Ја ћу ти рећи, јер сам читао и јер сте ме натерали да потпишем решење: *хематоми и ојребојине*, ето шта пише.”

Олгица се премести с ноге на ногу. „Извештај је написао лекар специјалиста...”

„Па читаш ли ти новине? Тамо пишу да и он има уверење! Показао им је. Уверење о уједима и чворугама, али да то нико овде не зарезује.”

„Не знам” – рече Олгица. „Нама није показао. Није уложио жалбу. Ако хоћете, вратите ствар на почетак, разрешите комисију.”

„Губи се” – рече Кришић окренувши се на другу страну. „Зваћу полицију, то је једино решење”.

Олгица размени поглед са Даром, поглед који није говорио ништа. Потом изађе из канцеларије, затворивши врата грубо, али не тако да би их залупила.

„Вратите дете!” – огласи се крештави глас са улице.

Кришић претрну, отвори фијоку, узне шумећу таблету ранидина и убаца је у напола отпијену чашу воде. После неког времена рече разочарано:

„Полиција неће доћи. Долазили су петак, али га нису привели. Неће ни данас.” Потом накрену чашу. Пио је нервозним гутљајима, одајући јецави звук, као да штуца.

„Пустите га да се истутњи” – предложи Дара. „Досадиће му.”

„Да се истутњи?” – рече Кришић одсутно. Неко време зурео је према прозору, стрепећи да ће сваког тренутка са улице уследити нови повик. Одједном га обузе гнев. „Да се истутњи? Па он тутњи већ данима! Да завршим у ургентном? Да ми поново пукне чир? Ти си скренула.”

Дара се није узбуђивала. Размишљала је о другим стварима. Заклонивши се монитором, она полако одви затварач лака за нокте. Добро је знала да Кришићу никада није пукао чир. Једина болест од које је боловао била је страх. Страх за сопствено здравље.

* * *

Данга је становао на другом крају града, у последњој улици, у малој кући од набоја чији се кров с једне стране провалио. Струја је била искључена, али у купатилу олупаних плочица било је воде. Кућу су наследили од оца надничара, али брат је пре много година с војском отишао на Косово и више се није вратио. То јест, вратио се у виду тела које је покопано о државном трошку. Данга је радио на грађевини кад је било посла, а кад није било, окопавао је туђе баште и косио травњаке. Кад ни тога није било, седео је испред куће, пушио *драву* и пио пиво из *крмаче*. Кад није било пара, само је седео, послушкивао гроктање туђих свиња у оборима и чекао да се оконча ова *фаза*, да пређе на *виши ниво*. Онда су га једног дана звали на бербу кукуруза, па је тамо упознао Лелу, друсну распустеницу која је побегла од мужа на село и гледала да се како-тако скући у граду. Данга није био нека прилика, али Лела је имала сићушно овално лице, а он је имао кућу од набоја која је тада имала и струју. Кад су тог дана предвече утоварили клипове кукуруза, позвао ју је код себе на кафу да предахну, али она је ожеднела па је осим кафе попила и мало пива. Седели су дуго и пропустила је аутобус за село. Тако је затруднела па су добили Марју. У последњој улици било је много дечурлије и до поласка у школу Марја је имала весело детињство. Знала је да има и полубрата негде на селу, али никада га није видела. Ипак, било јој је лепо што с дечур-

лијом јурца по утрини и што зна да негде има старијег полубрата који може да је одбрани кад се посвађа с деранима.

Дангина кућа имала је једну предност: плац је био зарастао у зову и купињак, али био је дугачак и излазио је на обалу језерца где су риболовци намеравали да направе шарански ревир. Ипак, појавио се проблем: Данга је чистио комшијски таван и пао са мердевина. Угрувао се и поломио руку. Гипс је скинуо пре времена и више није могао да копа и бере кукуруз. То му је добро дошло, јер је сада више времена могао да проводи седећи испред куће, иако је пара за *драву* било све мање. Одлазио је на језерце и пецао ситне караше. Лела је у руксаку доносила кромпир и боранију са села. Ишли су у социјално и добили малу помоћ, али – као што и сама реч каже – та је помоћ била мала. Комшије су знале за њихову невољу, па би неко понекад донео стару гардеробу, комад сланине и мале ципеле, које су Марји обично биле тесне, или превелике, и по правилу гадне. Све то није дуго трајало. Лела је била бесна, а и Данга је био бесан. Једном ју је одаламио мотиком, а она је из куће изнела сону киселину и бацила на њега. Промашила је, само је неколико капи пало преко рукава и опекло му шаку. Лела је имала модрицу на лопатици и неколико дана је јечала од болова. Такве ствари су се догађале. Долазила је полиција и Данга је добио позив од судије за прекршаје. Све у свему, једног дана Лела је узела Марју за руку и отишла у Сигурну кућу. Ту се Данга мало уозбиљио. Није он баш мислио да ће то тако да се заврши. Седео је у изанђалој плетеној наслоњачи испред куће и чекао да се нешто деси. Али ништа се није дешавало. Сунце је излазило и залазило, а он више није куповао *крмаче*. Дошло је лето, па је опет било нешто посла у пољу. Лела му се огадила, то је било и прошло. Али Марја му је прирасла за срце, није могао да је преболи. Није желео да у *следећу фазу* пређе сам, без игде икога. Над периферијом се спуштао благи летњи сутон, мирисао је дим са стрњишта, а он се сећао како је Марју учио да пеца мале беле кедере и како јој је приповедао приче о древним временима кад су пољима још јездили дрекавци, лукави шкрњацули и страшне егеде.

Ишао је у социјално, куцао на врата градоначелника, али он је био на путу. Стигло је решење да се ванбрачна заједница поништава. Имао је право да дете виђа једном недељно и да га доводи код себе једном у две недеље. Лели је умрла мајка и она се с Марјом вратила на село. Данга је ишао да види ћерку, али она је била у школи, или код ујака, или код рођака у граду. Рекао је жени да лаже, да је мрцина, да је профукњача. Ни њој фитиљ није био дугачак. Сиктала је да је алкос, богаљ, да не даје ни динара, да га

ћерка мрзи. Здравом руком дохватио ју је за врат, а она га је ујела за подлактицу тако да је крв прошикљала.

Једном је у селу сачекао Марју после школе и свратили су у посластичарницу. Кад су појели кремпите, Марја га је загрлила.

„Кад ћемо ићи на пецање”, питала га је, „кад ћеш ме водити на рингишпил?”

„А како теби иде школа?” – питао је.

„Имам петице” – рекла је – „и неке четворке. Учитељица је добра. Чула сам да у граду сад гостује забавни парк. Имају кућу страве и хали гали...”

Вратио се у град пешке и размишљао о томе како сунце неће вечно излазити и залазити.

А сутрадан је стигло судско решење са препоруком Центра за социјални рад. Ту је писало нешто о забрани приласка, о законским последицама ако се решење прекрши.

* * *

Око два сата Кришић се искраде на споредни улаз и на паркингу кресну *ауди* који му је уступио главни одбор СМП-а. Зорана је имала трособан стан у новој згради у предграђу. Било је лепше кад су се састајали у пансиону, у дворцу страначког спонзора, индустријалца Гелића. У чувеној соби 166 било је лепих игара доминације, а послуга им је пред вратима остављала колица са бродетом од бакалара, воћним куповима и боцама *дом йерињона*. Али то није могло трајати дуго, јер рецепционери и конобари имају дугачак језик. У међувремену је Зоранин муж преко страначке квоте добио стан у елитном предграђу, стан који није био неопходан јер су деца завршила колеџе у Индијани и добила намештење у Министарству.

На стакленом столу у дневној соби боца шампањца била је већ начета, а Зорана је са чашом у руци сетно гледала кроз прозор. Коса јој је била распуштена. У ваздуху се осећала мирисна нота *шалимара*, а жена која га је чекала на себи је имала танку летњу пословну хаљину и високе штикле какве се обично виђају на свадбама. Кришић је небројено пута с облапорним узбуђењем скидао те штикле, а Зорана би враголасто претила прстом док би свлачио њене црне хулахопке. „Куд журиш, Кришко”, тепала би покровитељски. „Велике ствари су пред нама, мамика”, одговарао би он с лукавим изразом на лицу. Сада су ствари биле нешто другачије. Звук на његовом телефону био је искључен, али на дисплеју се јасно видело да га је жена звала четири пута за последњих пола сата. Околности се у животу брзо мењају, мислио је у себи. Ово се пре-

твара у рутину, а *варијанџа* више ни издалека није била онако разрађена као што се некада чинило. *Ауди* му је лако могао измаћи из руке. Претила је опасност и да се откаже викенд у Лисабону. Зато је Кришић предузео одређене кораке.

„Ти ме нећеш изневерити, Кришко?” – рече она одмакнувши се од прозора. Шминка јој је била размазана, од суза или дневних послова.

„У последње време то стално понављаш” – рече он сваливши се на кревет. То није личило на њега, али у глави му је још помало одјекивао непријатни урлик богаља са улице.

Она одложи чашу и приђе на корак од њега. Само један покрет, и могао би опет наћи заборав у прегибима њених добро извајаних бокова.

„Ти си забринут, Кришко? Да ли је то због избора?”

„Избори ће... доћи и проћи” – промуца он. „Не знам, потребан ми је један добар *брејнсџорнер*.” Неколико тентука је ћутао. „И прекини већ једном с тим глупим тепањем.”

„Некад си другачије говорио. Онда кад сам од тебе направила човека...”

„Није у томе ствар” – рече он. „Ти ћеш увек бити моја секси мамика. То је једноставно закуцано у нашој судбини.”

„Па у чему је проблем” – рече она спутивши се на кревет до њега и положивши му руку на колена. „Сувише пратиш истраживања јавног мњења. А ја ти кажем – бриге нису добре за твој чир. Све је лаж. Наш председник још има ауторитет. А имам га и ја.” Поћугавши мало, она дода, као осокољена шампањцем: „Од блата сам те направила, и могу те поново сручити у каљугу.”

„Ту смо, дакле. Треба да останем у овој клопки до краја живота.”

„Ако мислиш да је то клопка...”

Он помисли како би у кревету могао решити ствар и одложити разјашњење бар за један дан. Погладивши је по нози, он јој задиже хаљину.

„Морам ти нешто рећи. Моји ставови више нису ставови оног клинца који је дипломирао на *Транџекору*...”

„Мислиш, ставови оне протуве којој сам ја омогућила све у животу” – рече она. У њеном даху осећао се мирис шампањца и цигарета, мирис који се непријатно мешао са *шалимаром*.

„Ја више нисам у СМП-у” – превали он преко уста. „Био сам код људи из СЛР-а. Потписао сам приступницу.”

„Пацови први напуштају брод” – рече она као пијана. „Зажалићеш због тога, Кришко.”

Он јој удари шамар по образу, а затим још један. Некада је то био добар увод у разбацивање штикли и цепање хулахопки.

„Свињо!” – врисну она и дохвати га за међуножје. Тамо се ништа није дешавало. Хрвали су се у кревету, али то је више личило на спортску дисциплину.

Напоследку она одустаде. „Хоћеш мало шампањца” – упита потуљено.

Кришић је ћутао. На столу се поново засветлео дисплеј телефона. Жена је поново звала. У СЛР-у су му понудили место начелника финансија, о томе је сада размишљао. Предстојао је нови *џимбилдинг*.

* * *

Било је страшно и деца су врштала. У трбуху се нешто пријатно комешало, али кад би се постоље са седиштима зауставило небу под облаке, са висине се могао видети град са вишеспратницама у летњем сутону, а иза хоризонта разливена љубичаста светлост која се још борила за живот. Марја је дрхтала и чврсто држала оца за руку. Испод њих, у луна-парку, блештало је метално сунце са шпицастим зрацима и мноштвом разнобојних жаруља. А онда опет – врууум, поново врштање, и постоље се свом силином враћало у доњи положај. И поново се у стомаку жарило неко пријатно осећање, наговештавајући да је свет пун неочекиваних задовољстава и изазова. Кад се осовина поново завртела, Марја и Данга поново су били на врху света, као у бунилу. Марја је помишљала како је њен отац, који ју је провео кроз кућу страха и платио јој спуштање низ огромни надувани тобоган, најбољи тата на свету.

Био је празник у граду и Данга се осећао као цар. Шарански ревир био је спасоносно решење. Нико не би купио кућу од набоја са проваљеним кровом у последњој улици. Али башта је била дугачка и излазила је на језеро. Зато се појавио човек са дубоким цепом, човек који је тражио кућу за рушење да би на том месту саградио летњиковац. Кућа са баштом отишла је за шест хиљада, али Данга је имао резервно решење: у сутерену под надвожњаком налазиле су се празне бетонске просторије у којој су спавали бескућници. Један од њих понудио му је кревет у соби са заједничким клозетом. Одатле је Данга неко време могао да посматра како сунце излази и залази. Али овог пута са парама у цепу, парама које су му омогућавале да за себе можда смисли неко решење. Можда ће га Лела једном примити у кућу? У сваком случају, у платненој марамици имао је капару од хиљаду евра, и прву стотку већ је био заменио у мењачници.

Сунце се поново завртело и путници су с вриском пропадали ка подножју. После кратке станке поново је забрујала осовина – врууум. Високо под небом, Марја је с усхићењем помишљала како је свет добар, како је још много узбуђења чека међу завијуцима, зградама и забавним парковима. У једном тренутку, док је дрхтећи придржавала рукохват, помисли чак како ће сад, кад се тата обогатио, поново живети под истим кровом као некада у кући крај језера, како ће можда и старији полубрат једном поћи са њом и оцем да на пловак пецају кедере и ситне караше.

На изласку из луна-парка пришла су им два човека у униформама. Изашли су из полицијског аутомобила и од Данге затражили личну карту. Један од њих га је одвео у страну.

„Немој да правиш проблеме, јер је дете ту” – рекао му је. „Жена је дошла у станицу, каже да си киднаповао девојчицу.”

„Па то је моје дете, моја крв...”

„Не могу да слушам те приче. Слушам их сваки дан. Читав живот бавим се вашим глупостима.”

„Сам сам је узео, сам ћу је вратити. То је моје дете.”

„Прво ћеш мало да седиш у бувари. Жена има судско решење. Кад си је лемао, ниси о томе размишљао. Поћи ћете с нама у ауто. Даћеш изјаву, а дете иде с мајком. Крај приче.”

* * *

Уочи Нове године, Кришић је пред огледалом испробао нову белу кошуљу и фирмирано одело. Ципелама није био задовољан. Биле су то добре кожне *џрада* ципеле, али ипак ципеле из прошлог мандата. Негде је прочитао да су ципеле нужне за пословни успех. Зато ће му прва брига бити да купи нове. Пред полазак на посао ставио је тамне наочаре. Погледао се у ретровизору новог државног *аудија А5* и уверио се да је све добро. Канцеларија начелника финансија деловала је као апартман у поређењу са стешњеном просторијом директора Социјалног. И ту није био крај. Јутарњи телефонски позив председника СЛР-а улио му је нови адреналин. Био је петнаести на листи за изборе и по свему судећи улази у парламент. Био је то његов урођени дар, његов смисао за оперативни менаџмент, који је имао у малом прсту много пре него што је уписао студије на *Транџекору*. То је дар који је његова нова политичка странка очигледно умела да цени.

„Али то није довољно” – шалио се добронамерно председник. „Твоје будуће колеге из посланичких клупа имају титуле. Не би било лоше да се додатно усавршиш.”

„Неће то бити проблем” – одговорио му је Кришић суверено. „Тестови су ми увек ишли од руке. Једино ће посао можда у прво време мало трпети...”

„Допада ми се како размишљаш” – рекао је председник. „Кажу да за то сад постоји *варијантиа* у локалној испостави међународног пословног факултета са лиценцом. Осим тога, кажу ми да тамо у финансијама имаш поуздане *зимзелене* чиновнике.”

Кришић се насмеја победничким осмехом. „Зимзелени се увек добро прилагоде. Знају они добро да ми *листойадни* нисмо баш за једнократну употребу.”

„То волим да чујем” – рекао председник. Сад је дошао тренутак да се он насмеје. „Само напред, нема одустајања. И знај да од тебе много очекујем.”

Кришић је знао да је живот пун великих очекивања. Зато је одмах сменио *зимзелену* секретарицу и на њено место поставио особу од поверења. Та особа умела је понекад да му ствара проблеме. На пример, кад га је хистерично звала на приватни телефонски број док је са женом био на викенду у Лисабону.

Када се првог дана појавила на радном месту, запретио јој је да се такве ствари не понављају. „Немој заборавити да сам те од блата направио и да једним потезом могу да те сручим у брлог” – рекао јој је у шали. „Усталом, биће прилике да те мало ишамарам” – додаде, одмеривши је лукавим погледом.

„Директоре, ви нисте познати по грубостима” – рече мазно секретарица. „Признајте, људи у финансијама много су кооперативнији. Могу да замислим како је било у Социјалном...”

Кришић уздахну. „Није било лако, али човек се кали док је жив.”

„Верујем да је то страшно. Замислите, новине пишу да се у понедељак неки човек полио бензином испред зграде Социјалног. Неки бескућник.”

Директор је био заузет отпакивањем новог смартфона који је локална самоуправа обезбеђивала руководиоцима. „Само се полио?” – упита.

„И запалио се. Сада је у болници. Боре се за његов живот.”

„То је зато што је наша бирократија искварена до бола” – рече он разгледајући андроид. „Тога овде неће бити, бар у мом мандату. У то буди уверена. Увек сам био спреман да саслушам невољника и предложим практично решење. Због тога сам и стекао толико непријатеља.”

Секретарица га је посматрала бојажљиво. „Мислите на Зорану?” – рече најзад. „Она свашта пише по форумима... Чула сам да се

развела од мужа, да чак није хтео да јој остави ни стан. Сад живи на викендици.”

„Ха, ха” – насмеја се Кришић, подешавајући кравату која га је жуљала. „Није боље ни заслужила. Обична нимфоманка, слуга странке која је упропастила државу.”

„Ако не замерите, овде су папери које треба потписати” – рече секретарица пошто се уверила да директор овој теми више нема шта да дода.

„Пусти сад то” – рече он погладивши је по боку. „Шта кажеш да после посла свратимо до Гелића, на летњиковац? Он је сад наш финансијер. Биће забавно. Знаш ко долази? Жужа Кобра и њен менаџер. Треба да се договоримо за новогодишњи концерт на тргу.”